ΤΑ ΠΑΡΑΞΕΝΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ... ΜΠΕΚΡΗΔΕΣ

Ἡ κρασοποσία τῶν ἀρχαίων. Πόλεις κρασοποτοῦσαι. Ἡ οἰνοποσία τῶν Θηβαίων καὶ ἡ ἐγκράτεια τῶν Μεγαρέων. Ἡ πολυφαγία τῶν κατοίκων τῶν Φαρσαλῶν. Ἀρχαῖοι πρόγονοι ποὺ τὸ ἔπιναν μὲ τὸ ἀσκί. Ἑορταὶ οἰνοποσίας, κτλ. κτλ.

Μετὰ τὸ σημείωμα γιὰ τοὺς μεγάλους φαγάδες, ποὺ σᾶς γράψαμε προχθές, καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐπισφραγίσουμε τὰ τερατώδη ἐκεῖνα γλέντια μὲ τὸ ἀπύθμενον τῆς πολυποσίας τῶν ἱστορικῶν μπεκρήδων τῆς ἀρχαιότητος.

Μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς ἀρχαιότητος, οἱ ὁποῖοι «τὸ ἔτσουζαν», καταφράκτας ὁλοκλήρους χύνοντες μέσα τους, ἦσαν οἱ Σκύθαι.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔλεγαν, ὅτι ὁ βασιλεύς των Κλεομένης, συναναστραφεὶς τοὺς Σκύθας, «ἐξεμάνη» ἀπὸ τὸ καθημερινὸ μεθύσι, γιὰ τοῦτο εἰς τὴν Σπάρτην ἡ ὑπερβολικὴ οἰνοποσία ἐκαλεῖτο «ἐπισκυθισμός».

Εἰς τὴν ἀρχαιότητα, καθὼς βλέπετε, οἱ μπεκρῆδες, δὲν ἦσαν ἄτομα μεμονωμένα, ὅπως σήμερον, ἀλλὰ λαοὶ ὁλόκληροι. Πόλεις ὁλόκληρες, διατελοῦσαν εἰς διαρκῆ πανηγύρια μέθης. Ἡ πολυποσία αὕτη ὡδήγησε πολλοὺς λαοὺς εἰς τὴν καταστροφήν.

Τὸ σημερινὸ ουζο τῶν Μακεδόνων, τὸ ντόπιο κρασάκι ποὺ πίνουν καὶ μεθοῦν καὶ γυναῖκες ἀκόμη εἰς μερικὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὄνομα τῶν μπεκρήδων ποὺ ἔχουν οἱ κάτοικοι μερικῶν πόλεων τῆς Στερεᾶς, τὸ μὲ τὸ καπάκι τοῦ τέντζερη, ὑποχρεωτικὸ πιόσιμο κρασιοῦ εἰς τὴν Τριπολιτσᾶ, ἡ ἀνοίγουσα καϋμοὺς καὶ ἀναδίδουσα παθητικὰ τραγούδια «ρομπόλα τῆς Κεφαλληνίας, τὸ «μοσχᾶτο» τῆς Σάμου ποὺ φέρνει ἐξάψεις εἰς τὸν ἀψὺν καὶ εὐέξαπτον ἐκεῖνον λαόν, τὸ βαρὺ κρασὶ τῶν Ναουσσαίων ποὺ θερμαίνει κεφαλὰς καὶ στουμπίζει πλάτες, ἡ ρετσίνα τῆς παλπᾶς Πλάκας, ποὺ δὲν ξέρω ἂν ὑπάρχῃ πειά, τὸ βαθύχρωμο σὰν αἷμα τῆς Πάρου καὶ τὸ δυνατὸ τὸ κρητικὸ ποὺ σηκώνει τὰ πόδια στὸν πυρίχειο καὶ τὰ χέρια στοὺς καυγάδες, εἶνε ἁπλοῖ σταλαγμοὶ δροσιᾶς, μπροστὰ στὰ ποτάμια τῆς παμποσίας τῶν προγόνων.

Οἱ σημερινοὶ τὸ πίνουν μὲ τὸ ποτῆρι. Οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἔπιναν μὲ τὰ ἀσκιά.

***

Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας παροιμιώδεις διὰ τὴν πολυφαγίαν καὶ πολυποσίαν των ἦσαν οἱ Θηβαῖοι.

Ὅσον μπεκρῆδες ἦσαν ἐκεῖνοι τόσον ἐγκρατεῖς ἦσαν οἱ γείτονές των οἱ Μεγαρεῖς. Ἕνεκα τούτου λοιπόν, διέλυσαν καὶ τὴν συμμαχίαν ποὺ εἶχαν, γιατὶ δὲν συμφωνοῦσαν εἰς τὰς ὀρέξεις καὶ τὰς ἕξεις.

Γιὰ τοὺς Θηβαίους μάλιστα λένε, ὅτι ἔστρωναν τραπέζι φαγητοῦ ὄχι δύο φορὲς τὴν ἡμέρα ὅπως ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος, τότε καὶ τώρα, ἀλλὰ τρεῖς καὶ τέσσαρες καὶ πέντε!... Ἡ ζωή τους δηλαδὴ δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ ἕνα διαρκὲς μασσούλισμα καὶ ἕνα ἀξεδίψαστο ρούφημα κρασιοῦ.

— «Εἰσαγωγὴ—ἐξαγωγὴ», ὅπως γράφουν εἰς τὴς κάρτες των, μερικοὶ παραγγελιοδόχοι σήμερα.

Ὁ Ἀθηναῖος ἀναφέρει (Χ. ΙΙ) ἕνα περὶ Θηβαίων ποίημα, τοῦ ποιητοῦ Εὐβούλου τὸ ὁποῖον ὅμως δυστυχῶς, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δημοσιευθῇ σήμερα ὁλόκληρον καὶ μάλιστα εἰς οἰκογενειακὸν περιοδικὸν ὡς τὸ «Μπουκέτο».

Μετὰ ταῦτα Θήβας ἦλθον οὗ, τὴν νύχθ' ὅλην
τὴν δ' ἡμέραν δειπνοῦσι, καὶ κοπρῶνα ἔχει
ἐπὶ ταῖς θύραις ἕκαστος, οὗ πλήρει, βροτῷ
οὐκ ἐστὶ μεῖζον ἀγαθόν...

Ἀλλὰ καὶ ὁ φίλος Νάσος Ζερβόπουλος, κάτι ἔχει γράψει περὶ ποτοῦ μερικῶν χωρίων τῶν Θηβῶν καὶ σήμερα ἀκόμη, πρὸ ἐτῶν, εἰς τὴν «Ἀκρόπολι».

***

Μεταξὺ τῶν πολυφάγων καὶ πολυποτῶν ἱστορεῖται ἐπίσης καὶ οἱ παλαιοὶ Φαρσάλιοι, περὶ τῶν ὁποίων ὁ κωμῳδὸς Μνησίμαχος ἔγραφε:

— Μῆπως ἦρθε κανεὶς ἀπὸ τὰ Φάρσαλα καὶ ἔφαγεν εἰς τὸ τραπέζι ;

— Ὄχι, δὲν ἦλθε κανείς.

— Τότε λοιπὸν θὰ ξεκοκκαλίζουν κάποιαν πόλιν Ἀχαϊκήν.

Τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι καὶ ἐκστρατείας ἔκαναν, διὰ νὰ τρῶνε ρημάζοντες τὰ πάντα, ὅπου περνοῦσαν, σὰν ἀκρίδες...

***

Τόσο εἶχεν καταντήσει τῆς μόδος ἡ οἰνοποσία εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχήν, ὥστε οἱ πλούσιοι καὶ οἱ βασιλεῖς, δὲν εἰχαν μόνον οἰνοχόους εἰς τὰ δεῖπνα τους, ἀλλὰ καὶ... οἰνοπότας!

Τοὺς οἰνοπότας τοὺς εἶχαν νὰ τοὺς βλέπουν νὰ πίνουν καὶ νὰ διασκεδάζουν κατόπιν μὲ τὰ καμώματα, τὰ τρικλίσματα καὶ τὰ μεθυσμένα λόγια των. Ἕνα εἶδος, δηλαδὴ, γελωτοποιῶν... ἐπιτραπεζίων...

***

Τὸ πάθος γιὰ τὴν οἰνοποσία, τῶν ἐνδόξων προγόνων, ἦταν τόσο καὶ τέτοιο, ποὺ γιὰ νὰ αἰσθάνωνται περισσότερο τὸ κρασί, δὲν ἔκαμναν τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ ἐφευρίσκουν διαρκῶς καὶ νέα εἴδη ποτηριῶν. Ἡ ὀνοματολογία τῶν ποτηριῶν αὐτῶν εἶνε ἀνηκούστου ποικιλίας, διὰ ἐκπλαγῆ δὲ ὁ Νεοέλλην ἐὰν ἀκούσῃ πόσων εἰδῶν ποτήρια μεταχειρίζοντο, εἰς τὸ δεῖπνο τους.

Ἄνω τῶν ἑκατὸ συγκεκριμένων εἰδῶν.

Ἰδοὺ καὶ μερικὰ ὀνόματα:

Αἰακίς, ἄκατος, ἄωτον, ἄροκλον, ἄλεισον, δέπας, ἀμφινιώπελον, Κέρας Ἀμαλθείας, Ἄμψως (τὸ δίπατο δηλαδή.)

«Ἄμυστις» ἦτο τὸ ποτῆρι, τὸ ὁποῖον ὤφειλον κατὰ συνθήκην καὶ ἀστεῖζόμενοι δῆθεν, νὰ κενώσουν ἀπνευστί.

Τὸν χρόνον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ κατεβάσουν τὸ περιεχόμενον τὸν καθώριζεν ἐπὶ τούτῳ ἄομα, τὸ ὁποῖον ἔψαλλον.

Ἡ συνήθεια αὐτὴ ἔμεινε ὀλίγον καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας.

Εἰς τοὺς γάμους π. χ., ὅταν ὁ ἐκλεγόμενος πρόεδρος τοῦ τραπεζιοῦ, καλεῖ κανένα καὶ τὸν ὑποχρεώνει νὰ πιῇ ἀπνευστί, μεγάλο ποτῆρι γεμάτο ξέχειλα κρασί, ἐκεῖνος τὸ πίνει ἐνῷ οἱ ἄλλοι τραγουδοῦν·

Τὸ πίνει ὁ τάδες, τὸ κρασὶ
τὸ πίνει, τὸ πίνει καὶ στάλα δὲν ἀφίνει !...

Εἶχαν δὲ καὶ ἰδιαίτερο ποτῆρι, μὲ τὸ ὁποῖον ἔκαμναν σπονδὰς εἰς τὸν υἱὸν τῆς Σεμέλης. Αὐτὸ φυσικὰ ἦταν... τὸ μικρότερο!

***

Οἱ Φαίακες τὸ ἔπιναν μὲ ἀσκούς. Οἱ δὲ Ἀχαιοὶ μὲ τάσια τόσον μεγάλα, ποὺ τὰ ἔλεγαν «ἀκάτους», βάρκες δηλαδή. Λέγουσι δὲ διὰ κάποιον Κτήσιππον, διάσημον μπεκρῆν, ὅστις ἔσκασε ἀπὸ τὸ πολὺ πιοτό, ὅτι μὲ μίαν τέτοιαν «ἄκατον» διεπορθμεύθη εἰς... τὸ βασίλειον τοῦ Πλούτωνος.

Οἱ Αἰτωλοὶ καὶ οἱ Λοκροὶ τὸ ἔπιναν μὲ «κολοκύνθας», ὅπως καὶ οἱ σημερινοί, δηλαδὴ μὲ νεροκολόκυθα. Ἐπείραζαν δὲ κάποιον μεθύσταχα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, Ξενοφῶντα, ὅτι ἐκ τῆς μιᾶς κολοκύνθης μεταγγίζει τὸν οἶνον εἰς τὴν ἄλλην, τὴν... κοιλιάν του δηλαδή.

***

Ὁ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἦτο τρομερὸς οἰνοπότης, τὸν ὑπηρέτει δὲ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν τράπεζαν ἡ ἑταίρα Κλειτώ, τῆς ὁποίας ἡ ὑπηρεσία ἦτανε νὰ γεμίζῃ τὸ ποτῆρι του.

Τῆς εἶχε δὲ στήσει καὶ ἀναριθμήτους χαλκοῦς ἀνδριάντας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν μὲ τὸ ποτῆρι εἰς τὰ χέρια.

***

Εἰς τὰς Συρακούσας ἐπὶ Διονυσίου τοῦ Τυράννου εἶχε θεσπισθεῖ καὶ ἑορτὴ οἰνοποσίας καὶ εἰχαν προκηρυχθεῖ ἀγῶνες, οἱ ὁποῖοι ὀνομάσθησαν «ἑορτὴ τῶν χοῶν». Ὑπῆρχε δὲ καὶ βραβεῖον ἀπὸ χρυσὸ στεφάνι, παριστάνον κλήματα ἀμπέλου καὶ βότρυς γιὰ ἐκεῖνον ποὺ θὰ ἀνεδεικνύετο νικητής, πίνων ἕνα χόα.

Εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτόν, μάλιστα, ἐνίκησε καὶ ἕνας φιλόσοφος ὁ Ξενοκράτης! Αὐτὸς ὅμως τὸ χρυσὸ ἀμπελίσιο στεφάνι τῆς κρασονίκης τὸ ἀφιέρωσε εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἑρμοῦ θαυμασθεὶς μάλιστα διὰ τὴν μεγάλην του αὐτὴν θεοσέβειαν καὶ μετριοφροσύνην.

***

Μιὰ ἀρχαία Ἀθηναία, διάσημος διὰ τὴν πολυποσίαν της, εἶχε γράψει χρυσοῖς γράμμασι εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν δείπνων της:

Οἶνος εὐφραίνει καρδίας ἀνθρώπων—Οἶνος ὑψοῖ φρένας...

Ἐκείνη θελήσασα νὰ κάμῃ λουτρὸν οἴνου, ἐζαλίσθη καὶ πεσοῦσα κατεπνίγη—Εὐτυχέστερον θάνατον, δὲν θὰ ζητοῦσε !..

***

Ὡσαύτως διάσημοι μέθυσοι ἦσαν καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Φιγαλείας τοῦ ἀρχαίου Βυζαντίου.

Ὁμοίως καὶ οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Τυρίνθιοι, οἱ ὁποῖοι φαίνεται ὅτι θὰ ἦσαν καὶ φοβεροὶ καυγατζῆδες, γιατὶ κάποιος ποιητὴς ἔγραψε κάποτε γι' αὐτούς :

Οὐκ οἶσθα μ' ὄντα, πρὸς θεῶν, Τυρίνθιοι,
Ἀργεῖοι ; οἳ μεθύοντες ἀεὶ τὰς μάχας
πάσας, μάχονται.

Καὶ σήμερα ὑπάρχει μιὰ παροιμία ὅπου λησμονήθηκε, καὶ τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἕνας Καζαμίας, τοῦ 1889.

Ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ :

Τὸ μπαρούτ' ἀπ' τὴ φωτιὰ
τὸν ἀργάτ' ἀπ' τὸ κρασί,
τὸν ζητιάν' ἀπ' τὰ σκυλιά.

***

Ἄλλοτε ἴσως νὰ σᾶς ποῦμε καὶ ἄλλα γιὰ τὰ μεθύσια τῶν ἀρχαίων, ὡς καὶ γιὰ τὸν ζῦθον, ὁ ὁποῖος, φαίνεται, ἦταν γνωστὸς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη...

Ὁ ξεσκονιστὴς τῶν βιβλιοθηκῶν